POSIEDZENIE WSPÓLNE
SENACKIEJ KOMISJI BUDŻETU I FINANSÓW PUBLICZNYCH
I KOMISJI NADZWYCZAJNEJ DS. KLIMATU

„MORSKA ENERGETYKA WIATROWA W POLSCE – STATUS ROZWOJU, SZANSE I ZAGROŻENIA”.
WARSZAWA, 25 LIPCA 2023
SALA PLENARNA SENATU RP

Aspekty regulacyjne, wyzwania, finansowanie programu budowy MFW

Anna Wiosna

Ekspert sektora Morskiej Energetyki Wiatrowej w zakresie rozwoju, regulacji oraz Project Finance

AGENDA :

1. Diagnoza ogólna : gdzie jesteśmy ? , status realizacji budowy pierwszej fazy Morskich Farm Wiatrowych.

2. Otoczenie regulacyjne realizacji MFW dla pierwszej fazy

2.1. Kluczowe zmiany w Ustawie Offshore

2.1.1.Waloryzacja ceny maksymalnej od 2022 roku

2.1.2.Możliwość zmiany sposobu rozliczania wsparcia

3. Wyzwania

3.1. Wyzwania administracyjne. Proces pozyskiwania decyzji administracyjnych i niezbędnych pozwoleń.

3.2. Zabezpieczenie komponentów dostaw. Local content

3.3. Zapewnienie rentowności projektów, zapewnienie łańcuchów dostaw

4. Potencjał Polskiego Bałtyku. Możliwości przyłączenia do sieci

5. Z jakimi problemami w procesie budowy struktury finansowania budowy pierwszej fazy Morskich Farm Wiatrowych borykają się instytucje finansujące te projekty ?

5.1. Co jest największym wyzwaniem ?

5.2. Czy obecne otoczenie regulacyjne jest właściwe i wystarczające w procesie strukturyzacji finansowania tych projektów? Co należałoby zmienić, usprawnić, nad czym popracować, aby finansowanie kolejnych faz projektów MFW było mniej turbulentne/ problematyczne ?

1. Diagnoza ogólna : gdzie jesteśmy ?,

Status realizacji budowy pierwszej fazy Morskich Farm Wiatrowych.

Wydane koncesje i stan zaawansowania poszczególnych projektów:

- Dla budowy naszej pierwszej fazy Morskich Farm Wiatrowych na Bałtyku o łącznej mocy 5,9 GW w 2012r. wydanych zostało 7 koncesji. Inwestorzy wspólnie z największymi i najbardziej doświadczonymi deweloperami Morskich Farm Wiatrowych w Europie i na świecie do realizacji tych pierwszych projektów zawiązali 3 konsorcja utworzone odpowiednio przez :
- PKN ORLEN z kanadyjskim deweloperem Northland Power;
- PGE z duńskim ORSTED;
- POLENERGIA SA z norweskim Equinor,;
- pozostali dwaj inwestorzy- firmy RWE i Ocean WINDS rozwijają swoje projekty samodzielnie.
- Obecnie każdy z tych deweloperów jest w różnej fazie dewelopmentu i jedynie Spółka Baltic Power (JV Orlen& Northland Power) deklaruje, iż zakończy budowę 1,2 GW do pierwszej połowy 2026r.

2. Otoczenie regulacyjne realizacji MFW pierwszej fazy:

- Pomimo wydanych koncesji już w 2012r. Ustawa o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych („Ustawa offshore”) z dnia 17 grudnia 2020r. ukazała się w Dzienniku Ustaw dnia 3 lutego 2021r., a przepisy wykonawcze mające kompleksowo regulować inwestycje w morskie farmy wiatrowe od rozpoczęcia procesu inwestycyjnego po moment ich likwidacji weszły w życie z dniem 18 lutego 2021r.
- Ustawa ta m.in. nakreśla cenę maksymalną będącą podstawą rozliczenia prawa do pokrycia ujemnego salda dla projektów fazy pierwszej została określona w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 marca 2021 r.[1] i wynosi ona 319,6 zł/MWh.
- Od czasu wejścia Ustawy w zgodnej ocenie inwestorów, z uwagi na dynamiczny wzrost cen na rynku (surowce, fracht, materiały) kwota ta nie była wystarczająca dla zamknięcia finansowego projektów MFW.

2.1. Kluczowe zmiany w Ustawie Offshore :

- W dniu 1 grudnia 2022 roku Sejm RP uchwalił ustawę o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu („**Nowelizacja**”), która zmienia m.in. ustawę z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych („**Ustawa Offshore**”).
- Zmiany przepisów zawartych w Nowelizacji są odpowiedzią Ustawodawcy na postulaty rynku oraz mają zapewnić, w szczególności, opłacalność realizacji MFW w I fazie wsparcia, dla których ustalona pierwotnie cena maksymalna nie odpowiada kosztom realizacji MFW, zwiększonym przez utratę siły nabywczej pieniądza , wahań kursowych polskiego złotego, wzrostem kosztów dostaw i usług do budowy MFW. Rozwiązania przewidziane w Nowelizacji dotyczące Ustawy Offshore mają zapewnić gwarancję wartości pomocy publicznej udzielonej inwestorom MFW, zaś zmiany pozostałych przepisów mają usprawnić proces przyznawania niezbędnych pozwoleń.

2.1.2.Możliwość zmiany sposobu rozliczania wsparcia

- Nowelizacja przewiduje też możliwość zmiany sposobu rozliczania prawa do pokrycia ujemnego salda, poprzez złożenie przez wytwórcę wniosku o podział tej ceny, który będzie zawierał wskazanie wartości procentowych, określających jaka część ceny maksymalnej będąca podstawą do pokrycia ujemnego salda powinna być wypłacana w odniesieniu do złotych, a jaka w odniesieniu do euro (uwzględniając, że część ceny maksymalnej będącej podstawą do obliczania ujemnego salda zostanie zindeksowana ilorazem średniego kursu euro z miesiąca wytworzenia energii ilorazem: a) średniego kursu euro w miesiącu wytworzenia energii, oraz b) kursu euro wyznaczonego przez Ministra właściwego do spraw klimatu. Spodziewany kurs euro, zgodnie z uzasadnieniem do Projektu, wyniesie 4,45 zł).
- Skorzystanie z prawa do podziału ceny maksymalnej będzie dobrowolne. Wniosek może zostać złożony do Prezesa URE jednokrotnie.

3. Wyzwania :

3.1. Wyzwania administracyjne. Proces uzyskiwania decyzji administracyjnych i niezbędnych pozwoleń.

- Obecnie mamy długotrwały proces uzyskiwania pozwoleń z uwagi na to, iż mamy kilkadziesiąt instytucji, Agencji i Ministerstw zaangażowanych w proces uzgodnień tym samym rozwijanie tych projektów jest niezwykle skomplikowane.
- Przykładowo dla złożenia wniosku o pozwolenie na budowę wymagana jest pozytywna opinia 7 Ministerstw (Infrastruktury, Obrony, Klimatu i Środowiska, MAP, MSWiA, Rolnictwa, ABW)
- Mamy wielu stake- holderów : Urząd Morski, Urząd Wojewódzki, Regionalna, a niekiedy Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, lokalni Wójtowie, Burmistrzowie i decyzje szeregu kolejnych instytucji znacznie utrudniają i spowalniają przygotowanie tych projektów co niekoniecznie dokłada wartości merytorycznej, ale podnosi koszty przygotowania tych projektów.
- W celu przyspieszenia rozwoju Morskich Farm Wiatrowych należałoby przystąpić do kompleksowej oceny przepisów związanych z Offshore i we współpracy z deweloperami wypracować krótszą ścieżkę uzyskiwania niezbędnych opinii i decyzji, aby projekty mogły wejść jak najszybciej w fazę budowy.
- W ocenie inwestorów możliwe jest skrócenie okresu developmentu projektów do 2-3 lat, jeżeli chcemy realizować skuteczną transformację energetyczną, zatem kluczowym jest skrócenie czasu wydawania decyzji, aby projekty te weszły jak najszybciej w fazę budowy.

3.2. Zabezpieczenie komponentów dostaw. Local content.

- W ostatnich 2-3 latach gwałtownie wzrósł globalny popyt na dostawy komponentów i usług do budowy Morskich Farm Wiatrowych w związku z ich intensywnym rozwojem w Europie, USA, Tajwanie i Australii.
- Z uwagi na niejednokrotnie ograniczony (do 3-ech w przypadku turbin) rynek dostawców, obecnie deweloperzy borykają się z tzw. rynkiem dostawcy.
- W tym samym czasie polski biznes nie uczestniczy w sposób znaczny w procesie ubiegania się o kontraktację dostaw głównych komponentów i usług . Mamy tylko jedną rodzimą firmę o zasięgu globalnym, producenta kabli , firmę Telefonika, która jest globalnym dostawcą kabli dla Morskich Farm Wiatrowych. Polscy dostawcy niestety nie uczestniczą w realizacji pierwszej fazy na poziomie tier 1, ale aktywnie ubiegają się o kontraktacje na poziomie tier2.
- Powinno być tak, że polskie firmy, które chcą zaistnieć w sposób znaczący w realizacji kolejnej fazy na już poziomie tzw. tier 1 i kolejnych w łańcuchu dostaw muszą zdobywać doświadczenie, ale należy im w tym pomóc.
- Niezbędne jest wprowadzenie dedykowanych instrumentów finansowych w postaci gwarancji, kredytów z BGK, PFR i te instytucje powinny tych dostawców wspierać. Obecnie wielu polskich dostawców nie ubiega się o zamówienia w łańcuchu dostaw do budowy Morskich Farm Wiatrowych bo po prostu ich na to nie stać, ponieważ pozyskanie gwarancji i zabezpieczeń należytego wykonania tych kontraktów komercyjnie kosztuje krocie.
- Brakuje również zachęt finansowych dla deweloperów, aby brali na siebie dodatkowe ryzyko zatrudniania polskich firm. Mogło by to być np. dodatkowe 5zł dopłacone do CfD.
- Jest duża wola ze strony deweloperów do zatrudniania polskich firm, ale trzeba im pomóc.
- Na świecie odnotowujemy bardzo duży boom inwestycji w budowę Morskich Farm Wiatrowych i popyt przy dość ograniczonej podaży dostawców. Należałoby pomyśleć i to bardzo szybko jakie stworzyć programy publiczne, które będą wspierały polski local content.

3.3. Zapewnienie rentowności projektów, zapewnienie łańcuchów dostaw

- Na początku 2019r. deweloperzy przyjęli w swoich modelach finansowych poszczególnych projektów pewne założenia, w tym koszty dostaw głównych komponentów.
- Dla przykładu wówczas cena tony stali, będącej głównym surowcem do produkcji wież wiatrowych, stacji, kształtowała się na poziomie 600 EUR/t, wzrosła następnie w ostatnich 18 miesiącach do 2000 EUR/t, aby obecnie ustabilizować się na poziomie ok 1000 EUR/t.
- W podziale na koszty poszczególnych pakietów prac odnotowano wzrosty od 13 do ponad 80-ciu procent, co przełożyło się na średni wzrost kosztów na poziomie ok. 30% za budowę 1 MW Morskiej Elektrowni Wiatrowej.
- Obecnie CAPEX kształtuje się na poziomie 3,2 mld EUR– 3,7 mld EURO / 1 GW
- Dodatkowo sytuacja makroekonomiczna oraz wybuch wojny w Ukrainie spowodowały zerwanie łańcuchów dostaw (dostawy stali i koksu), co przy stałej cenie CfD wywołało u deweloperów będących w swoich harmonogramach pod dużą presją czasu silną dyscyplinę utrzymania rentowności swoich projektów.
- Bardzo korzystna zmiana Ustawy Offshore spowodowała możliwość ograniczenia wzrostu kosztów projektów poprzez eliminację wysokich kosztów hedgingu oraz kosztów pozyskania finansowania, gdyż po obu stronach przychodowej i kosztowej w modelach finansowych mamy obecnie tę samą walutę.

4. Potencjał Polskiego Bałtyku. Możliwości przyłączenia do sieci, infrastruktura.

- Potencjał Polskiego Bałtyku szacuje się na 28 GW.
- Analizy wskazują, że możemy wybudować nawet 33 GW.
- Aby wykorzystać ten potencjał musimy mieć również możliwość przyłączenia do sieci i możliwość produkcji zielonego wodoru z Morskich Farm Wiatrowych.
- Dzisiejsze plany PSE nie przewidują możliwości włączenia takiej ilości mocy do KSE
- Aby zapewnić realizację tych wyzwań niezbędne są inwestycje w infrastrukturę przyłączeniową oraz infrastrukturę towarzyszącą, w tym drogową, która pozwoli deweloperom w sprawny sposób realizować te projekty.
- Nie wykorzystamy tego potencjału jeżeli nie w połączymy projektów MFW z produkcją wodoru lub/ i magazynowania energii na dużą skalę.

5. Z jakimi problemami w procesie budowy struktury finansowania dla pierwszej fazy Morskich Farm Wiatrowych borykają się instytucje finansujące te projekty ?

- wielkość finansowania i powiązana z tym kwestia limitów koncentracji;
- konieczność zmian w pozwoleniach środowiskowych;
- mechanizm wsparcia z powiązaniem do EUR (dzięki czemu możliwe jest finansowanie w tej walucie), ale przy braku notyfikacji tego mechanizmu przez KE wiąże się to z dodatkowym ryzykiem;
- wzrost kosztów projektów związanych z obecną sytuacją makroekonomiczną i wpływem wojny w Ukrainie;
- brak portów instalacyjnych w Polsce;
- postęp technologiczny i związany z tym brak pełnej historii funkcjonowania stosowanych technologii (turbiny nowej generacji);
- ryzyko wprowadzenia energii do sieci;
- ograniczona dostępności statków instalacyjnych;
- poziom złożoności i komplikacji projektów przy takiej skali (duża ilość kwestii do ustalenia w ograniczonych ramach czasowych);
- niepewność co do rozbudowy i modernizacji sieci przesyłowej koniecznych do stabilnego odbioru energii z projektów;

5.1. Co jest największym wyzwaniem ?

- Skala projektów, ich charakter (pierwsze w Polsce) co wiąże się z dużą ilością zagadnień i ryzyk do zaadresowania;

5.2. Czy obecne otoczenie regulacyjne jest właściwe i wystarczające w procesie strukturyzacji finansowania tych projektów? Co należałoby zmienić, usprawnić, nad czym popracować, aby finansowanie kolejnych faz projektów MFW było mniej turbulentne/ problematyczne ?

- wyjaśnienie wątpliwości odnośnie mechanizmu wsparcia i przejścia na walutę EUR oraz indeksacji ceny (w szczególności w kontekście notyfikacji UE);
- przyśpieszenie możliwości wprowadzania zmian w pozwoleniach oraz szybka ścieżka uzyskiwania różnych pozwoleń;
- pewność wprowadzenia energii do sieci i funkcjonowania projektu w sytuacji ograniczeń sieciowych (czy prac modernizacyjnych ograniczających dostępność sieci);
- wprowadzenie odbiorcy zobowiązanego dla energii z farm (obowiązkowy kupujący po cenie rynkowej);
- wydłużenie okresu na wybudowanie instalacji (praktyka wskazuje, że przy tej skali i skomplikowanych projektach 7 lat to nie jest duży bufor bezpieczeństwa);
- zapewnienie sprawnego uzyskania licencji na wytwarzanie energii (wydłużone ostatnio procedury w URE odnośnie uzyskania licencji);
- limity koncentracji instytucji finansujących;
- wprowadzenie jasnych interpretacji odnośnie zapisów co do sposobu wyliczeń wsparcia.
- Dodatkowo Polskie banki obciążone są podatkiem bankowym od aktywów w dużych międzynarodowych konsorcjach z finansowaniem opartym na EUR i wsparciem ECA są postrzegane jako "nierynkowe". Przydało by się odciążenie regulacyjne z inwestycji w te strategiczne aktywa.

Dziękuję za uwagę.

Anna Wiosna

Offshore Wind Sector Expert

Anna.wiosna@blueocean-investments.pl

- W latach 2021- 2023 Project Finance Manager w PKN Orlen/ Baltic Power Sp. z.o.o
- W latach 2019-2021 Dyrektor ds. Rozwoju rynku i współpracy z Klientami Strategicznymi sektora gas&oil , Departament Klienta Strategicznego w Banku Pekao SA